

Προγραμματισμός II

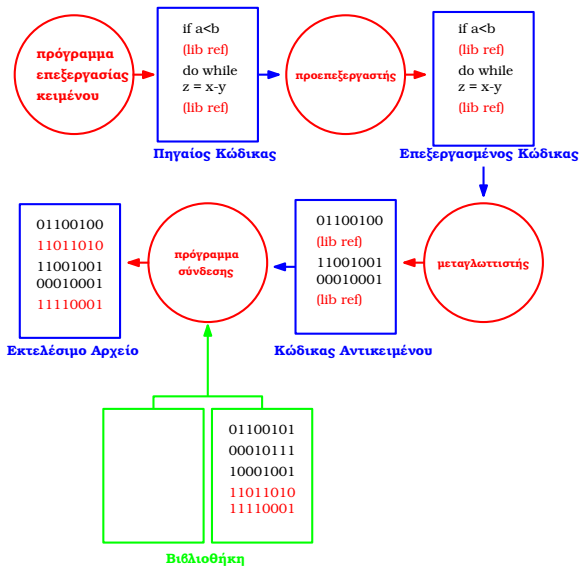
Προεπεξεργαστής

Δημήτρης Μιχαήλ

Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεματικής
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Διαδικασία Μεταγλώττισης

Ο προεπεξεργαστής

Ο προεπεξεργαστής αλλάζει το πρόγραμμα μας, ανάλογα με τις εντολές που αρχίζουν με #.

Η έξοδος του είναι ένα άλλο πρόγραμμα γλώσσας C.

Το πρόγραμμα αυτό δεν το βλέπουμε επειδή δίνεται αυτόματα στον μεταγλωττιστή.

`#include`

Η εντολή `#include` λέει στον προεπεξεργαστή να αντικαταστήσει την εντολή με τα περιεχόμενα του αρχείου που ακολουθεί.

```
#include
```

```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main()
4 {
5     printf("Hello_world!\n");
6 }
```

Ο προεπεξεργαστής βρίσκει το αρχείο **stdio.h** που βρίσκεται σε κάποια προκαθορισμένη θέση στο σύστημα αρχείων και αντικαθιστά την γραμμή 1 με το περιεχόμενο του αρχείου αυτού.

```
#include
```

Το πρόγραμμα που τελικά φτάνει στον μεταγλωττιστή είναι:

```
1  #ifndef _STDIO_H
2
3  #if !defined __need_FILE && !defined __need___FILE
4  # define _STDIO_H 1
5  # include <features.h>
6
7  /* a lot of code here */
8
9  #endif /* <stdio.h> included. */
10
11 #endif /* !_STDIO_H */
12
13 int main()
14 {
15     printf("Hello_world!\n");
16 }
```

#include

Εκτός από την προηγούμενη μορφή, μπορούμε να κάνουμε:

```
1 #include "myheader.h"
2
3 int main()
4 {
5     printf("Hello_world!\n");
6 }
```

Σε αυτή την μορφή ο προεπεξεργαστής προσθέτει στους φακέλους που ψάχνει το αρχείο **myheader.h** και τον τρέχον φάκελο (τον φάκελο που βρίσκεται το πρόγραμμα μας). Αφού βρεθεί το αρχείο **myheader.h** το περιεχόμενα του αντικαθιστούν την εντολή **include**.

#define

Αντικαταστάσεις και Συμβολικά Ονόματα

Ο προεπεξεργαστής μας επιτρέπει να κάνουμε αντικαταστάσεις λέξεων στα προγράμματα μας.

Με την εντολή

```
#define PRINTFUNCTION printf
```

λέμε για παράδειγμα στον προεπεξεργαστή να αντικαταστήσει το αναγνωριστικό PRINTFUNCTION με την λέξη printf όπου αυτή εμφανίζεται στον κώδικα.

#define

Συμβολικά Ονόματα

```
1 #include <stdio.h>
2
3 #define PRINTFUNCTION printf
4
5 int main()
6 {
7     PRINTFUNCTION("Hello_world\n");
8 }
```

Το παραπάνω πρόγραμμα αντικαθίσταται με το

```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main()
4 {
5     printf("Hello_world\n");
6 }
```

πριν δωθεί στον μεταγλωττιστή για μεταγλώττιση.

#define

Συμβολικά Ονόματα και Σταθερές

Η πιο συνηθισμένη χρήση είναι η απόδοση συμβολικών ονομάτων σε αριθμητικές σταθερές:

- `#define BUFFER_SIZE 1024`
- `#define PI 3.1459`

Ο προεπεξεργαστής θα αναγνωρίσει και θα αντικαταστήσει το συμβολικό όνομα με την δοσμένη τιμή. Η εντολή:

```
foo = (char *) malloc (BUFFER_SIZE);
```

θα γίνει

```
foo = (char *) malloc (1024);
```

μετά την προεπεξεργασία.

`#define`

Συμβολικά Ονόματα και Σταθερές

Κατά σύμβαση τα ονόματα μακροεντολών είναι με κεφαλαία για να μπορούμε με μια ματιά να ξεχωρίσουμε τις μακροεντολές από τις μεταβλητές.

Πολλαπλές Γραμμές

Στην πιο απλή μορφή μια εντολή στον προεπεξεργαστή τελειώνει με το τέλος της γραμμής.

Αμα θέλουμε να συνεχίζει μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα backslash.

```
1 #define NUMBERS 1, \  
2                 2, \  
3                 3  
4  
5 int x[] = { NUMBERS };
```

Το παραπάνω κομμάτι κώδικα είναι ισοδύναμο με

```
1 int x[] = {1, 2, 3};
```

Συνήθη Λάθη

Χρήστη του =

```
1 #define VALUE = 100
2
3 if ( i == VALUE )
4 {
5     /* some code here */
6 }
```

οδηγεί στο πρόγραμμα

```
1 if ( i == = 100 )
2 {
3     /* some code here */
4 }
```

Το οποίο δεν περνάει από τον μεταγλωττιστή.

Συνήθη Λάθη

Χρήση του ;

```
1 #define VALUE 100;
2
3 if ( i == VALUE )
4 {
5     /* some code here */
6 }
```

οδηγεί στο πρόγραμμα

```
1 if ( i == 100; )
2 {
3     /* some code here */
4 }
```

Το οποίο δεν περνάει από τον μεταγλωττιστή.

Αντικατάσταση μακροεντολών

Ο προεπεξεργαστής επεξεργάζεται το πρόγραμμά σας και αντικαθιστά τα συμβολικά ονόματα σειριακά, μετά το σημείο που εμφανίζεται η `#define`.

π.χ

```
foo = X;  
#define X 100  
bar = X;
```

⇒

```
foo = X;  
bar = 100;
```

Αντικατάσταση μακροεντολών

Αντικατάσταση της αντικατάστασης

Η αντικατάσταση ερευνάται και αυτή για αντικατάσταση.

π.χ

```
#define TABLESIZE BUFSIZE  
#define BUFSIZE 1024  
  
int buffer[TABLESIZE];
```

⇒

```
int buffer[1024];
```

Σε όλον τον κώδικα: αρχικά το TABLESIZE θα αντικατασταθεί με το BUFSIZE και κατόπιν το BUFSIZE με το 1024. Προσέξτε ότι το BUFSIZE δεν ορίζεται, όταν χρησιμοποιείται, απλά αντικαθίσταται με το αλφαριθμητικό.

#define

Μακροεντολές συναρτήσεων

Είναι δυνατό να ορίσουμε μακροεντολές που μοιάζουν με κλήση συνάρτησης:

```
1 #include <stdio.h>
2
3 #define hello() printf("Hello_world\n");
4
5 int main()
6 {
7     hello();
8 }
```

Προσοχή οι παρενθέσεις είναι υποχρεωτικές και δεν πρέπει να υπάρχει κενό μεταξύ του ονόματος και των παρενθέσεων.

#define

Μακροεντολές με ορίσματα

Οι μακροεντολές μπορούν να πάρουν και ορίσματα:

- Τα ορίσματα πρέπει να είναι identifiers της C και να χωρίζονται από κόμματα και προαιρετικά κενά.
- Όλος ο ορισμός πρέπει να είναι σε μια λογική γραμμή.

π.χ η μακροεντολή

```
#define min(x,y) ((x)<(y)?(x):(y))
```

αλλάζει όπως παρακάτω:

- `x = min(a,b);` \Rightarrow `x = ((a)<(b)?(a):(b));`
- `y = min(1,2);` \Rightarrow `y = ((1)<(2)?(1):(2));`
- `z = min(a+28,*p);` \Rightarrow `z = ((a+28)<(*p)?(a+28):(*p));`

Λάθη στα Ορίσματα

- Προσοχή γιατί στις μακροεντολές δεν γίνεται συντακτικός έλεγχος.
- Προσοχή με τις προτεραιότητες μετά την αντικατάσταση.

```
#define assign(a,b)  a = (char)b
```

Έτσι το

```
assign(x, y>>8)
```

γίνεται

```
x = (char)y>>8;
```

Λάθη στα Ορίσματα

Προτεραιότητα

Προσοχή γιατί η παρακάτω μακροεντολή

```
#define RADTODEG(x) (x * 57.29578)
```

γίνεται

- $\text{RADTODEG}(a+b) \Rightarrow (a+b*57.29578)$

που δεν είναι σωστή.

Λάθη στα Ορίσματα

Προτεραιότητα

Προσοχή γιατί η παρακάτω μακροεντολή

```
#define RADTODEG(x) (x) * 57.29578
```

γίνεται

- $1 / \text{RADTODEG}(a) \Rightarrow 1 / (a) * 57.29578$

που δεν είναι σωστή.

Αντικατάσταση Ορισμάτων

Όλα τα ορίσματα σε μια μακροεντολή αντικαθίστώνται πριν γίνει η τελική αντικατάσταση:

- αφού αντικατασταθούν τα ορίσματα, όλο το κείμενο της μακροεντολής σκανάρεται και για άλλες αντικαταστάσεις (και τα ορίσματα!)
- μπορεί να φαίνεται περίεργο, αλλά είναι χρήσιμο για να συμπεριφέρονται οι μακροεντολές όπως οι κλήσεις συνάρτησης

π.χ έστω η μακροεντολή

```
#define min(x,y) ((x)<(y)?(x):(y))
```

Ο κώδικας `min(min(a,b),c)` γίνεται

- `min(((a)<(b)?(a):(b)),c)` και μετά
- `(((a)<(b)?(a):(b)))<(c)?(((a)<(b)?(a):(b))):(c)`

Παράλειψη Ορισμάτων

Σε μια μακροεντολή μπορούμε να αφήσουμε ένα ή περισσότερα ορίσματα κενά.

- ο προεπεξεργαστής χτυπάει άμα δεν δώσουμε σωστό αριθμό ορισμάτων
- εαν έχω 2 ορίσματα πρέπει να έχω ακριβώς ένα κόμμα μέσα στις παρενθέσεις

Προσοχή στις αντικαταστάσεις:

$$① \text{ min}(,b) \Rightarrow (() < (b) ? () : (b))$$

$$② \text{ min}(,) \Rightarrow (() < () ? () : ())$$

$$③ \text{ min}((,)) \Rightarrow (((,)) < () ? ((,)) : ())$$

$$④ \text{ min}() \Rightarrow \text{λάθος}$$

$$⑤ \text{ min}(,,) \Rightarrow \text{λάθος}$$

Αποφυγή Αντικατάστασης

Για να αποφύγουμε την αντικατάσταση μπορούμε να γράψουμε μια παράμετρο μέσα σε διπλά εισαγωγικά "".

π.χ

```
#define foo(x)  x, "x"
```

Η χρήση της `foo(bar)` έχει ως αποτέλεσμα:

```
bar, "x"
```

και όχι

```
bar, "bar"
```


Προκαθορισμένες Συμβολικές Σταθερές

- `__FILE__`
 - Αντικαθίσταται με το όνομα και το path του τρέχοντος αρχείου που επεξεργαζόμαστε
 - Είναι σταθερά αλφαριθμητικού
 - π.χ `"/usr/include/stdio.h"`
- `__LINE__`
 - Αντικαθίσταται με τον αριθμό γραμμής του τρέχοντος αρχείου

Πολύ χρήσιμες σταθερές για μηνύματα λάθους,

π.χ

```
fprintf(stderr, "Error at file_%s, line_number_%d\n", \  
        __FILE__, __LINE__ );
```

Προκαθορισμένες Συμβολικές Σταθερές

- DATE
 - Αντικαθίσταται με την τρέχουσα ημερομηνία
 - "Feb 2 1996"
- TIME
 - Αντικαθίσταται με την τρέχουσα ώρα
 - "23:59:59"

Για να δημιουργήσουμε strings από παραμέτρους μακροεντολής μπορούμε να γράψουμε:

```
#define QUOTEME(x) #x
```

ο κώδικας

```
printf("%s\n", QUOTEME(1+2));
```

γίνεται

```
printf("%s\n", "1+2" );
```

Για να βάλουμε εισαγωγικά στην τιμή μιας άλλης μακροεντολής μπορούμε να κάνουμε:

```
#define _QUOTE(x) #x  
#define QUOTE(x) _QUOTE(x)
```

Η τεχνική αυτή βολεύει για παράδειγμα όταν θέλουμε να βάλουμε εισαγωγικά στην μακροεντολή `__LINE__`.

Στην γραμμή 34 του κώδικα

- 1 `QUOTE(__LINE__)` \Rightarrow "34"
- 2 `_QUOTE(__LINE__)` \Rightarrow "__LINE__"

Πολλές φορές υπάρχει ανάγκη να ενώσει κανείς 2 σύμβολα (π.χ αλφαριθμητικά) όταν αντικαθίσταται μια μακροεντολή.

Μπορούμε να γράψουμε:

```
#define concat(x,y) x##y
```

Τα δύο σύμβολα αριστερά και δεξιά του τελεστή θα ενωθούν σε ένα. Τα σύμβολα αυτά συνήθως είναι:

- identifiers (π.χ μεταβλητές)
- identifiers και αριθμοί (π.χ foo3)
- αριθμοί (π.χ 1 και 3 σε 13)

Τελεστής

Παράδειγμα Συνένωσης Συμβόλων

```
struct command
{
    char *name;
    void (*function) (void);
};

struct command commands[] =
{
    { "quit", quit_command },
    { "help", help_command },
    ...
};
```

⇒

```
#define COMMAND(NAME) \
    { #NAME, NAME ## _command }

struct command commands[] =
{
    COMMAND (quit),
    COMMAND (help),
    ...
};
```

Μεταγλώττιση υπό Συνθήκες

Ο προεπεξεργαστής μας επιτρέπει να μεταγλωττίσουμε επιλεκτικά κάποια κομμάτια κώδικα με την χρήση των εντολών `#ifdef` και `#ifndef`.

```
1 int foo()
2 {
3     #ifdef DEBUG
4         fprintf(stderr, "foo()_called...\n");
5     #endif
6
7     /* code here */
8 }
```

Η εντολή `fprintf()` μεταγλωττίζεται μόνο εαν έχουμε κάνει `define` την σταθερά `DEBUG`.

Μεταγλώττιση υπό Συνθήκες

Με την χρήση της `#ifdef` μπορούμε να κάνουμε επιλεκτική μεταγλώττιση. Μας βοηθάει πολύ όταν θέλουμε ο κώδικας μας να λειτουργεί σε διάφορα λειτουργικά που έχουν διαφορετικές συναρτήσεις.

```
1 int foo()  
2 {  
3     #ifdef SYSTEM_IS_WINDOWS  
4         /* windows specific code */  
5     #elif SYSTEM_IS_LINUX  
6         /* linux specific code */  
7     #else  
8         /* code for other cases */  
9     #endif  
10 }
```


Αρχεία Επικεφαλίδας

Η τεχνική αυτή μας βοηθάει ώστε να μην κάνουμε `#include` το ίδιο αρχείο πολλές φορές. Παρακάτω φαίνεται μια δυναμική μορφή του `stdio.h`.

```
1 #ifndef STDIO_H
2 #define STDIO_H
3
4 /* contents of STDIO_H */
5
6 #endif
```

Την δεύτερη φορά που θα γίνει `#include` το αρχείο αυτό, θα έχει γίνει `define` η σταθερά `STDIO_H` και άρα ο κώδικας δεν θα συμπεριληφθεί.

Το παράδειγμα των assertions

Η βιβλιοθήκη της C μας παρέχει το αρχείο επικεφαλίδας `assert.h` το οποίο παρέχει την μακροεντολή `assert()`.

- η μακροεντολή αυτή πέρνει ως παράμετρο μια συνθήκη
- εαν η συνθήκη είναι αληθής δεν κάνει τίποτα
- εαν η συνθήκη είναι ψευδής τότε σταματάει την εκτέλεση του προγράμματος και μας ενημερώνει για το σημείο και την συνθήκη

Η μακροεντολή `assert()` βολεύει πολύ όταν κάνουμε debugging.

Το παράδειγμα των assertions

```
1  #include <stdio.h>
2  #include <assert.h>
3
4  double divide( int a, int b )
5  {
6      assert( b != 0 );
7      return ((double)a)/b;
8  }
9
10 int main()
11 {
12     printf("3/2=_%1f\n", divide(3, 2));
13     printf("3/2=_%1f\n", divide(3, 0));
14 }
```

Το παραπάνω πρόγραμμα τυπώνει

```
3/2 = 1.500000
```

```
test: test.C:6: double divide(int, int): Assertion `b != 0' failed.
Aborted
```

Το παράδειγμα των assertions

Οι έμπειροι προγραμματιστές βάζουν assertions στον κώδικα τους σε σημεία που θέλουν να ελέγξουν πως κάποια συνθήκη είναι αλήθεια.

Όταν θέλουμε να δώσουμε όμως το κώδικα σε μορφή τελικού προϊόντος σε κάποιον πελάτη, ο κώδικας των assertions καθυστερεί την εκτέλεση.

Για αυτό εάν έχουμε δηλώσει την σταθερά `NDEBUG` πριν την εισαγωγή του `assert.h` στον κώδικα μας η μακροεντολή `assert()` ορίζεται ως:

```
#define assert(ignore)((void) 0)
```

Ο μεταγλωττιστής είναι έξυπνος αρκετά ώστε να αφαιρέσει αυτές τις περιττές εντολές από τον κώδικα.

#if

Η εντολή #if επιτρέπει τον έλεγχο για μια τιμή, αντί για ύπαρξη μιας μακροεντολής.

```
#if expression
    controlled text
#endif
```

Η έκφραση expression μπορεί να περιέχει:

- 1 ακέραιους και χαρακτήρες
- 2 αριθμητικούς τελεστές για πράξεις (και κατά bit), συγκρίσεις, λογικούς τελεστές
- 3 μακροεντολές
- 4 την εντολή defined (θα την δούμε παρακάτω)
- 5 identifiers (αν δεν είναι μακροεντολές παίρνουν τιμή 0)

Χρησιμοποιείται με τα `#if` και `#elif` για να ελέγξει αν ένα σύμβολο είναι ορισμένο ως μακροεντολή:

- `defined name` και `defined (name)` είναι εκφράσεις που παίρνουν την τιμή 1 αν το `name` είναι ορισμένο ως μακροεντολή μέχρι το τρέχον σημείο του προγράμματος, αλλιώς παίρνουν την τιμή 0
- η έκφραση
 - `#if defined MACRO` είναι ισοδύναμη με την
 - `#ifdef MACRO`

Παράδειγματα `#if` και `defined`

```
#if defined (__vax__) || defined (__ns16000__)  
    // code here  
#endif
```

ή

```
#if defined BUFSIZE && BUFSIZE >= 1024  
    // code here  
#endif
```

Το τελευταίο παράδειγμα είναι ισοδύναμο με

```
#if BUFSIZE >= 1024  
    // code here  
#endif
```

αφού στην περίπτωση που το `BUFSIZE` δεν έχει οριστεί θα γίνει 0.

`#error`

Η μακροεντολή `#error` εισάγει ένα μήνυμα λάθους στην έξοδο του μεταγλωττιστή.

π.χ

```
#error "NO!"
```

τυπώνει το μήνυμα στην έξοδο του μεταγλωττιστή και σταματάει την εκτέλεση του.

Πολύ χρήσιμη μακροεντολή για να δούμε εάν εκτελείται ένα κομμάτι κώδικα.

Παράδειγμα #error

```
#ifdef WINDOWS
    ... /* Windows specific code */
#elif defined (UNIX)
    ... /* Unix specific code */
#else
    #error "What's your operating system?"
#endif
```

#pragma

Η μακροεντολή #pragma επιτρέπει στον κατασκευαστή ενός μεταγλωττιστή να παραμετροποιεί τον μεταγλωττιστή του. Με αυτό τον τρόπο ο προγραμματιστής έχει μεγαλύτερο έλεγχο πάνω στον μετααγλωττιστή.

Για παράδειγμα η μακροεντολή αυτή χρησιμοποιείται συνήθως για να μην εμφανίζονται συγκεκριμένα μηνύματα λάθους του μεταγλωττιστή, κ.τ.λ

π.χ ο μεταγλωττιστής **gcc** παρέχει την #pragma message

```
#pragma message "Compiling_␣" __FILE__ "..."
```

που τυπώνει μηνύματα αλλά δεν σταματάει την μεταγλώττιση.